

Inhoud

BEGIN	9
1. Gelukkig hebben we de humor nog	11
2. Whippet (had ik maar iemand om van te houden)	22
3. The old days	33
4. Saint Kilda (Rots der eeuwen)	45
5. Engelste tuinen (snille och smak)	59
6. Isle of Skye	75
7. Mull – Tiroran House	86
8. London – Leicester Square	98
9. Glasgow – stukkie erbuiten	111
10. Loch Linnhe (vlakbij)	129
11. Northern Ireland – Giant’s Causeway	142
HALVERWEGE: FUNNY SIGNS	154
12. Yorkshire – Castle Howard	168
13. Ireland – Castle Townshend	180

14. Bath – Roman bath	194
15. Northumberland – College Valley	207
16. The Cotswolds en ook ergens anders	219
17. Suffolk – Wentworth Hotel	231
18. Zuid-Wales (1) – Bonking Germans	245
19. Zuid-Wales (2)	256
20. Exmoor – Porlock Weir	272
21. Crail	286
THUIS	301

Begin

Op m'n vijftiende ging ik met school naar Londen. Ik was een vroege leerling. Het gastgezin haalde me op in een grote lichtblauwe Jaguar. Dat begon goed! Wij hadden thuis geen auto, want dat waren oncontroleerbare moordmachines. Wist mijn vader als oud-politieagent. We gleden langs de Tower Bridge en de Houses of Parliament en ergens in een mooie wijk met witte huizen stapten we uit. Bij het eten kreeg ik een bord vol onherkenbare dingen voor m'n neus. De andere leden van het gezin hadden ook zo'n bord. Als laatste kwam er een mand vol sauzen, azijnen, mosterds en chutneys op tafel.

Toen hij mijn verbaasde blik zag zei de heer des huizes: '*Why exaggerate on the cooking if you cover it with ketchup anyway?*' En hij voegde de daad bij het woord.

Ik voelde me helemaal thuis.

Vervolgens heb ik de hele avond geprobeerd uit te leggen hoe Thor Heyerdahl op een vlot van riet van Afrika naar Zuid-Amerika was gevaren, maar ik kende het Engelse woord voor riet niet. Alles heb ik uitgebeeld en omschreven, ze bleven me maar geamuseerd

gadeslaan. Tot ze naar bed wilden. Toen zeiden ze dat het Engelse woord voor riet *reed* was. Gniffelend vertrokken ze naar boven.

De dag erna verkenden we met de klas de stad. In kleine groepjes struinden we door het centrum. Op Downing Street liep ik naar nummer 10 om een foto te maken. Twee agenten keken me nors aan. Net op dat moment ging de deur open en kwam er een grijze man in een krijtstreppak naar buiten. Ik liep voorzichtig op hem af. De agenten verroerden zich niet. De grijze man keek me opgewekt aan.

'Good morning', zei ik. *'I am Harm from The Netherlands.'*

Hij vertrok geen spier en antwoordde: *'And I am James Callaghan and I am the prime minister.'* Hij gaf me een hand en ik mocht een foto maken.

Toen ik het 's avonds opgetogen vertelde geloofde het gastgezin me niet. Een dag later, na heel veel musea en andere highlights te hebben bezocht, vroegen ze in het voorbijgaan: *'And who did you meet today? The Queen?'*

Ik wou nooit meer naar huis.

Waarom denk ik zoals ik denk? Waarom vind ik leuk wat ik leuk vind? Waarom voel ik me in Zweden totaal niet thuis en in Schotland alsof ik er als baby door een Nederlands echtpaar uit een kinderwagen ben gestolen? Waarom zijn jongens met rood haar, sproeten en een bleke huid zo woest aantrekkelijk? Waarom kan ik mijn volstrekt belachelijke genenpool en de verstikking uit m'n jeugd aan de andere kant van het Kanaal zo makkelijk vergeten? Wanneer accepteer ik dat ik geen kind van de melkboer ben?

Waarom kan ik al die vragen zoveel duidelijker opsommen dan de antwoorden?

GELUKKIG HEBBEN WE DE HUMOR NOG

Ongeveer een jaar geleden overleed m'n vader. Een grote man die z'n leven lang alle risico's vermeed om de honderd te kunnen halen. Binnen zesendertig uur piepte hij ertussenuit. Toen ik in het ziekenhuis aankwam lag hij aan de beademing en kon hij nauwelijks nog wat zeggen. Hij was negenentachtig en omdat we elkaar al zevenenvijftig jaar niet echt begrepen, was dat niet het grootste probleem. Ik keek hem aan. Van dichtbij. Lichtblauwe ogen die ik nog nooit zo had bekeken. Had kunnen bekijken. Hij was bang. Ik zei hem dat ik er was en dat hij rustig moest gaan liggen. Hij knikte. En hij werd wat rustiger. Maar toen hij verder wegzakte namen de angst en de gewoonte om altijd volledig de baas te zijn het over en probeerde hij keer op keer het infuus uit z'n hand te trekken en het zuurstofmasker van z'n gezicht. Uren- en urenlang zat ik naast z'n bed en hield hem in bedwang. Om tien over twee 's nachts stuurde ik een goede vriendin een bericht: *Met m'n rechterhand hou ik m'n vader vast, die ik m'n hele leven lang niet heb aangeraakt en met m'n linker eet ik een KinderBueno.*

Ik heb m'n vader één keer hard zien lachen en dat was ergens begin jaren zeventig. Hij zat in z'n eigen leren stoel, kranten om zich heen en hij keek naar de tv. Daar probeerde een dikke man in een roze tutu een sierlijke dans uit te voeren met een grote bal. Hij keek – heel lang – en toen gingen z'n mondhoeken omhoog en begon hij te lachen. Steeds harder. Of het met geluid was weet ik niet meer. Hij lachte zo hard dat hij steeds verder uit z'n stoel gleed en hij greep zich met beide handen vast om niet op de grond te vallen. En hij lachte. Om De Mounties: dikke en vaak zogenaamd domme Piet Bambergen en dunne, slimme, saaie René van Vooren met ouderwetse sketches waar ik als puber agressieve acné van kreeg.

In een veel te klein balletjurkje kreeg Piet voor elkaar wat mij nooit is gelukt. En ook al had ik toen nog heel lang voor me om het steeds opnieuw te proberen, het was eigenlijk al duidelijk dat het nooit ging gebeuren. Dikke Piet bleef heen en weer trippelen als roze rollade en m'n vader bleef lachen. Ik vond het verschrikkelijk. M'n opa zat erbij, zoals altijd, maar aan hem kon je niet zien wat hij ervan vond. Of wat hij dacht. Of voelde. Of wat dan ook. Hij zat er gewoon. Hij leefde nog wel, want hij nam af en toe een trekje van z'n sigaar.

Ik vond heel andere dingen leuk. Ik fietste toen ik een jaar of twaalf was achter een gigantisch dikke vrouw op een vouwfiets. Zulke dikke vrouwen zag je toen maar heel af en toe. Waarschijnlijk kon iedereen zich de oorlog nog te goed herinneren om ongelimiteerd voedsel naar binnen te schuiven. Of misschien waren er toen nog minder schildklierafwijkingen omdat we nog geen Wokkels hadden en geen cola light en geen Aardappel Anders (de grootste marketingtruc ooit – een potje met vet en een schep kruidenzout voor drie euro!). De vrouw was veel te groot voor het kleine oranje fietsje en het zadel was ergens in haar lichaam verdwenen. Ze trapte verbeterde pedalen rond en gooide iedere keer haar hele gewicht zo veel mogelijk over het stuur om beter vooruit te kunnen komen. De wieltjes groeven knerpend door het verse grind op het fietspad. Verder was het stil. Ik fietste op gepaste afstand en verbaasde me over de snelheid die ze toch nog haalde.

Toen: een scherpe ijzeren knal. De vrouw ging rechtop zitten, keek om zich heen en begreep te laat dat de voorkant van de vouwfiets links afsloeg en de achterkant rechtdoor ging. Haar armen gingen ook naar links, maar de rest niet. Als een aangeschoten dier vloog ze door de lucht – daar was het zadel weer! – en smakte in het grind. De hendel waarmee je de fiets kon ontgrendelen en dubbelklappen was afgebroken, het frame was opengegaan en door de zware last bovenop was de rest in tweeën gescheurd. Ik had het helemaal zien gebeuren.

En in plaats van dat ik toeschoot om te kijken of er hulp nodig was, stapte ik af en kreeg ik de slappe lach. Ik kon niet meer ophouden. Ik probeerde tussendoor nog wel 'sorry' en 'gaat het' te zeggen. En ik dacht: ik hoop niet dat u nog ver moet, want uw fiets is nu wel heel erg opgevouwen.

Toen ik thuiskwam twijfelde ik of ik moest vertellen wat er was gebeurd – omdat ik heel erg voelde dat ik anders was – om uiteindelijk te beslissen het te verzwijgen.

Anders. Om van m'n zeehondenhoest af te komen moest ik al jong op zwemles. Ik was een jaar of vier, vijf. Al word ik in m'n herinnering net na de bevalling al in een chloorbad gegooid waarin ik bijna verdrink. Het zwembad was een halfuur fietsen en dat betekende om zes uur 's ochtends door de vrieskou heen en om half acht met ijspegels aan m'n wimpers terug. Met in het tussengelegen uur schreeuwende badmeesters die met ijzeren haken op m'n knieën sloegen en elke dertig seconden een golf water in m'n keel... hoes-ten... kokhalzen – en dan toch nog in m'n maag. Maar dat was klein leed in vergelijking met de verlamme angstaanjagendheid van de grote kleedkamer. Tijdens de lessen mochten we altijd allemaal in ons eigen hokje. Dus hoe had ik kunnen weten dat dat bij het afzwemmen ineens anders was? Hoe had ik iets slims kunnen bedenken? Thuis m'n zwembroek al aandoen of op tijd besmet raken met vlektyfus? M'n moeder zag het bordje hangen met de grote pijl erop en duwde me zonder iets te zeggen de grote helverlichte hal in vol blote jongetjes, mannen, tl-balken en witte tegels. Ik had nog nooit

iemand naakt gezien. M'n vader één keer half vanuit een rare hoek, waardoor ik jarenlang heb gedacht dat er ergens onder z'n navel tijdens een operatie iets heel erg was misgegaan. En m'n moeder ook één keer in een flits. Naakt was niet de bedoeling, naakt was niet goed. Naakt was iets om zo snel mogelijk bij uit de buurt te geraken. Ik voelde de onderkant uit m'n rug vallen. Paniek. Ik keek achterom, maar m'n moeder was al weg. Aan het eind van de gang waren de vertrouwde kleedhokjes. Ik rende erheen en klapte binnen snel het bankje naar beneden om de deur te sluiten. Zitten. Ademhalen. Angsttranen. Hier ging ik me omkleden en dan stiekem aansluiten bij de groep.

Ik prutste net aan een schoenveter toen er aan de deur werd gerammeld. M'n moeder. Ik herkende de neuzen van haar schoenen. En de fluisterschaamte. Ik moest opendoen, me niet aanstellen en gewoon omkleden met alle andere kinderen. Ik klapte het bankje omhoog. De deur zwaaide open, haar hand greep m'n jas en trok me de gang in. In vijf stappen sleepte ze me terug naar de hel, m'n paars-rode badlaken dweilend achter me aan.

Ook anders. Op de televisie is een man aan het zingen. Over Sammy. Ik weet niet wie Sammy is. Maar de man heeft toverogen en een witte open blouse. En handen vol magische gebaren. Sammy moet omhoogkijken. Waarom is me niet duidelijk maar het klinkt prachtig. Alsof de man onzichtbare ballen vol energie de huiskamer ingooit. Weg sanseveria's, weg bijzettafeltjes, weg smyrnakleedjes. Alleen nog maar vrolijkheid, zomaar... zonder reden. Lachen omdat je nat wordt. M'n moeder komt de kamer in. Ze kijkt. Afgrijzen vecht zich een weg omhoog via haar nek naar haar mondhoeken. 'Daar moet je niet naar kijken,' zegt ze. 'Zet dat maar uit. Die man is alcoholist. En een aansteller.'

Heel anders. Omdat ik nooit meer thuis was en voortdurend bij de burens tv zat te kijken kochten m'n ouders, geheel tegen hun sobere natuur in en veel eerder dan in de geheime budgettering was opgenomen, een toestel. Ik geloof dat ik er blij mee was. Al zal het niet

feestelijk zijn onthuld en trots voor de eerste keer ingeschakeld. Vreugde was bij ons thuis gereserveerd voor terminaal gewaande familieleden die toch weer beter werden. En aangezien we nagenoeg nooit familie over de vloer hadden of ergens op bezoek gingen, was vreugde altijd ver weg. Koken deed je omdat je moest eten, slapen deed je omdat je anders te moe werd en grasmaaieren deed je omdat je anders op den duur niet meer uit het raam kon kijken. Bij ons zat nergens vreugde op. Niks vieren, nooit juichen, niet schreeuwen en gillen. Nooit doen wat je het liefste doet. Niet drinken, geen harde muziek draaien en niet knuffelen, kietelen of stoeien. Alleen doorleven in redelijkheid. Onder een kaasstolp waar in de loop van de jaren steeds meer zuurstof onder vandaan werd gezogen.

Ik heb geprobeerd om er gaten in te slaan. Ik heb de lievelings-lp van m'n moeder van Hildegard Knep op vijfenveertig toeren gedraaid. Nog nooit heeft er iemand zo snel met een koffer door Berlijn gerend. Maar dat was niet grappig, alleen zonde van de lp. Ik heb gezongen, gejojeld en op trouwhakken door het huis geparadeerd. Ik ben woedend geweest en nog bozer, maar dat leverde nooit meer op dan: 'Denk om de burens.' Toen ik een jaar of dertien was heb ik op de eerste verdieping het keukenraam opengegooid en zo hard mogelijk de buurt in geroepen: 'Ik word hier opgevoed door volstrekt incompetenten mensen zonder gevoel voor humor.' En zelfs dát vonden ze niet grappig.

Maar ik dwaal af. Terug naar de zwart-wit-tv. Ik zat te kijken in 1968, toen ineens een zwart jongetje terugkeek. Hij had grote ogen en staarde verdrietig de huiskamer in. Met twee handen hield hij een lege zware nap vast. Een onprettig gevoel begon rond te kruipen in m'n maag. Ik had geen idee waar ik naar keek, maar het was meteen onheilspellend. M'n moeder legde voorzichtig uit dat er plekken op aarde waren met hongersnood en oorlog. Vanaf dat moment bracht ik blikken bruine bonen en kapucijners naar het postkantoor met een sticker erop: BIAFRA. Waarom zou ik die smerige peulvruchten nog langer opeten als ik er ver weg iemand een plezier mee kon doen? De postbeambte pakte de blikken elke keer aan met een knip-oog. Hij nam ze waarschijnlijk mee naar huis, maar ik leefde in de

heilige veronderstelling dat de honger binnenkort de wereld uit zou zijn.

Een paar jaar later kwamen de tapijtbombardementen in Vietnam. Weer datzelfde onheilsgevoel. Ik besloot dat ik geen cadeautjes meer wilde op m'n verjaardag, want van Jezus moesten we alles delen. Van m'n moeder niet. Die vond het een raar idee. Dat was het moment waarop ik begreep dat als ik iets echt wilde, ik moest vertrouwen op mezelf. Niet op m'n moeder of m'n vader. En al helemaal niet op Jezus.

Mijn opa was schoenmaker. Zo'n echte die uit een lap leer met wat gereedschap, lijm en draad een paar schoenen kon maken. Rubberhak op maat snijden, eronder plakken, spijkeren en klaar. Al voor m'n geboorte woonde hij bij ons in en daarmee was de maximumbezetting bereikt. Verder kwam er niemand meer in. Hij had z'n eigen kamer op de begane grond achter de garage en vaste plekken in de keuken en in de woonkamer. Na het overlijden van m'n grootmoeder was hij in alle redelijkheid uit het Groningse veen getrokken en overgeplant naar de Enschedese nieuwbouwwijk waar wij woonden. Hij had een mandje vol pillen en elke dag sneed m'n moeder met een stomp aardappelschilmesje op een houten plank een klein Sintrom-tabletje doormidden. De ene helft verpulverde, de andere helft schoot dwars door de keuken. Ik kan me niet herinneren dat het een keer goed is gegaan. Hij kwam nooit meer buiten en ik haalde de krant voor hem op, zodat hij niet nog een keer extra de trap af en op hoefde. Voor vijf cent. Want afhankelijkheid, daar hielden wij niet van in onze familie.

Als één keer per halfjaar bij m'n oudere zus de interne spanningen zo hoog waren opgelopen dat ze mij begon te stompen, vluchtte ik de hoek in achter m'n opa. Dan keek hij op en sprak z'n standaardzin: 'Gain ruzie moaken.'

Daarom was hij mijn opa. Stuivers en veiligheid. Heel soms repareerde hij onze schoenen en dan lag de keukentafel bezaaid met antiek gereedschap en roestige trommeltjes, spijkertjes aan een magneet en natuurlijk een zwarte gietijzeren driepoot recht voor z'n

neus. Ik keek toe hoe hij zeer geconcentreerd en in driedelig kostuum z'n ambacht uitoefende. Vaste patronen, vaste zinnen, een vast uitzicht en vaste reacties. Als ik op m'n opa af sloop, met m'n armen wijd voor hem ging staan en 'Beef, laffe krijger' riep – rechtstreeks uit *Trigië* – keek hij me aan alsof hij bij het wandelen net was gestruikeld over een veenlijk. Altijd dezelfde blik. Eén keer zat hij niet op z'n plek. M'n zus rende in stille woede op me af en de stoel in de hoek was leeg. Ik schoot de hal in en zag dat de wc bezet was. 'Opa, ze gaat me slaan,' riep ik tegen de dichte deur. Die zwaaide meteen open en zonder na te denken glipte ik naar binnen. Daar zat opa, in driedelig kostuum op de wc. Met sigaar. En om hem heen een zware walm van poeptabak. Ik ging tegenover hem op de grond zitten. Onze knieën raakten elkaar net niet. Er werd niks gezegd. Voor deze situatie bestonden geen standaardzinnen.

Ik hoorde een stem ergens van buiten, terwijl ik zachtjes heen en weer werd geschud. Ik werd langzaam wakker. Het was al licht en ik zag de figuren op het behang. Precies tien jaar daarvoor had Gerrit Achterberg daar mijn lievelingsgedicht over geschreven. Maar dat wist ik toen nog niet.

Op het behang van Rath en Doodeheefver
Staan de figuren die gij hebt gekend:
Een hart, een hand, een boomtak bloesemend
En kinderschommels die naar voren zweven.

Enzovoort. Van die doorkijkmedaillons in een afwisselend patroon. 'Ben je wakker?' vroeg m'n moeder terwijl ze bleef doorschudden. Ik knikte.

Ze keek me half glimlachend ontdaan aan. Zo had ze me nog nooit aangekeken. Er was iets. Gingen ze scheiden? Uitgesloten. Was m'n zus weggelopen van huis met de tekenleraar? Ondenkbaar. Kwam ze me vertellen dat ik het onechte kind was van een rondtrekkende circusartiest uit Rusland door wie ze zich één keer achter het olifantenverblijf uit elkaar had laten trekken? Nah.

Ze zocht naar woorden, ze keek zo zacht ze maar kon.

‘Je moet niet schrikken, maar vannacht – hoe laat weten we niet precies – beneden op z’n kamer... is opa overleden.’

Ik zat half rechtop in bed met open mond. Niet omdat opa dood was, maar omdat ze zo lief tegen me praatte. Beneden hoorde ik m’n vader al bellen met de uitvaartverzorger. Ik heb opa nooit meer teruggezien.

Zijn kamer was nu leeg. Op een penetrante oude rooklucht na. Vanaf dag één was het zonder officiële opening een museum geworden. Een heiligdom. En jarenlang is alles precies zo gebleven als het was – vlak voor opa onwel werd, probeerde op te staan en voorover met z’n hoofd tegen de tafelrand viel. Daar ben ik pas veel later achter gekomen. Niemand ging de kamer in, behalve om er snel doorheen te lopen op weg naar de achterdeur.

Niemand behalve ik. Met opgetrokken benen in zijn grote oude stoel keek ik naar zijn witte plastic tv. Naar alles wat er maar langskwam. En gek genoeg lieten m’n ouders me daar met rust. Misschien konden ze het verleden makkelijker achter zich laten door daar niet meer naar binnen te gaan. Nergens aan denken en gewoon doorgaan met roggebrood eten. Voor mij was het een onverwachte poort naar m’n toekomst. Naar de vrije energie van anderen, zonder oordeel, zonder afkeuring. Rare ongein in *Sjef van Oekel* en *Waldolala*, homoseksualiteit in de gevangenis in *Die Konsequenz*, takkeherrie in *Rockpalast* en Bette Midler met *Live at Last* in Cleveland. Ik zoog het op, ik stopte al m’n synaptische spleten er vol mee, ik perste het in m’n poriën. ‘*Hey, you’re such a lovely audience. Except for you, honey. You look like shit.*’ Al zappend drong ik steeds dieper door in een wereld die op mij lag te wachten. Steeds vaker voelde ik een totale verbondenheid met mensen ver weg van wie ik nog nooit had gehoord.

De eerste keer dat dat gebeurt val ik er middenin. In een modderig weiland staat een groep vrouwen in ouderwetse dikke winterjassen. Allemaal met een keurige handtas aan de arm. Een mannenstem legt in het Engels uit waar we zijn. Elk jaar wordt hier de Tweede Wereldoorlog herdacht en dit jaar doen ze dat door de aan-

val op Pearl Harbor na te spelen. Eén vrouw blaast op een fluitje en dan... stormen alle dames op elkaar af, slaan elkaar zo hard mogelijk met hun handtassen en rammen elkaar de modder in. Eén kluwen vechtende armen, benen en lijven. En dat licht versneld afgespeeld.

Ik weet niet wat ik zie. Ik weet niet wat ik voel. En ik kan niet meer ophouden met lachen. Als dit bestaat, als dit mag, dan is er een leven vol onbegrensde mogelijkheden. Met heel veel nieuwe vrienden. Ik ben in dertig seconden een ander mens geworden en nog steeds ken ik heel veel sketches van Monty Python uit m’n hoofd.

Het gebeurde steeds vaker. Steeds meer voorbeelden van hoe het leven wel bedoeld was. En veel daarvan kwamen uit Engeland. Met als lichtzure tegensmaak dat het thuis nog serieuzer en bloedelozer leek. Deed ik een *silly walk*, slaakte m’n moeder een diepe zucht. Als het stil was in de kamer tijdens dodenherdenking en ik altijd meteen kriebel in m’n keel kreeg, hoestte ik zo onopvallend mogelijk ‘*don’t mention the war*’ erdoorheen. Geïrriteerde blikken.

Mijn liefde voor de Engelse taal werd groter en groter. Omdat ik niet naar de toneelschool mocht omdat ik te jong was – en ik m’n vader nog nooit zo geringschattend heb zien kijken toen ik het opperde – ben ik Nederlands gaan studeren. Jammer genoeg geen Rechten, want daar kon je tenminste alle kanten mee op – toen dat steeds vaker werd benadrukt heb ik zo’n overdreven braakscène gemimed dat duidelijk werd dat ik als jurist geen toekomst had. Na Nederlands kwam Theaterwetenschap.

En daar was Erik Vos, regisseur bij Toneelgroep De Appel. Hij stond of zat midden op de speelvloer van ons eigen theater en onthulde de existentiële dieptes van Hamlet en King Lear, van Malvolio en Prospero. ‘*Thou shouldst not have been old till thou hadst been wise*,’ zei Lear. ‘*If music be the food of love, play on,*’ zei Orsino. En: ‘*For the rain it raineth every day,*’ zei de dwaas. Toen ik in 1992 in opdracht *Macbeth* mocht vertalen, zag ik daar behoorlijk tegenop.

Het werd een zomerwandeling door een uitbundig bloeiend landschap.

Hele series Engelse hoorspelen heb ik vertaald en bewerkt, tv-sitcoms als *Tom, Dick and Harriet* and *Man About The House* werden *Het Zonnetje in Huis* en *SamSam*. Het toneelstuk *Gaspig* van Ben Elton veranderde in *Lucht* en van *Have I Got News for You* maakte ik *Dit Was Het Nieuws*. De beroemde schrijver van *The Young Ones* en *Blackadder* Ben Elton kwam in 1993 naar de première van *Lucht* in Arnhem. Hij verstond er geen woord van maar hij vond het geweldig omdat er op exact dezelfde plekken werd gelachen als in Engeland. Hij nodigde ons (Ger Apeldoorn en mij) uit om naar Londen te komen en leidde ons rond bij de BBC. Het was er donker en deftig, vooral de gedeelten waar het normale omroeperspersoneel niet mocht komen. Ik voelde me een speler van tennisclub Het Heggetje uit Boxtel die op Wimbledon werd rondgeleid door Andy Murray.

O ja, ik zou het bijna vergeten. In 1984 liep ik stage bij de KRO-radio en mocht ik een radiodocumentaire van een uur maken. Het ging over camp in de literatuur en het begon – hoe kon het ook anders – met Oscar Wilde, ‘The Ballad of Reading Gaol’:

*He did not wear his scarlet coat,
For blood and wine are red,
And blood and wine were on his hands
When they found him with the dead,
The poor dead woman whom he loved,
And murdered in her bed.*

Ik weet niet of ik het einde heb gebruikt voor het eind van de documentaire, maar het is te mooi om hier weg te laten:

*And all men kill the thing they love,
By all let this be heard,
Some do it with a bitter look,
Some with a flattering word,
The coward does it with a kiss,
The brave man with a sword!*

Waar kwam al dat prachtigs vandaan waar ik me zo sterk verwant mee voelde? Ik kende alleen Londen een beetje. Daar zijn de afgelopen twintig jaar veel plaatsen bij gekomen, van het zuidelijkste puntje van Ierland tot diep de oceaan op vanaf de Outer Hebrides – de meest westelijke eilanden van Schotland naar Saint Kilda. Verpletterende natuur, troostende buitenplaatsen en tuinen, bijzondere ontmoetingen en veel levenslessen, die ik al schrijvend uit m’n geheugen omhoog ga halen. Waarom heb ik die onthouden? Welke parallellen, dwarsverbanden en echo’s uit m’n jeugd komen er mee omhoog?

Zodat ik eindelijk snap waarom ik opgewonden raak van bleke jongens met rood haar en mooie Engelse zinnen.

Ondertussen is de Brexit een feit. Mijn geliefde eiland heeft de relatie verbroken. Ineens is de Noordzee breder en dieper. Wat dichtbij was lijkt ver weg. Toch ga ik beginnen met schrijven, ik zie wel waar ik uitkom. Misschien weer bij het begin. Bij Dylan Thomas.

‘Though lovers be lost, love shall not.’